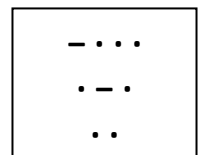
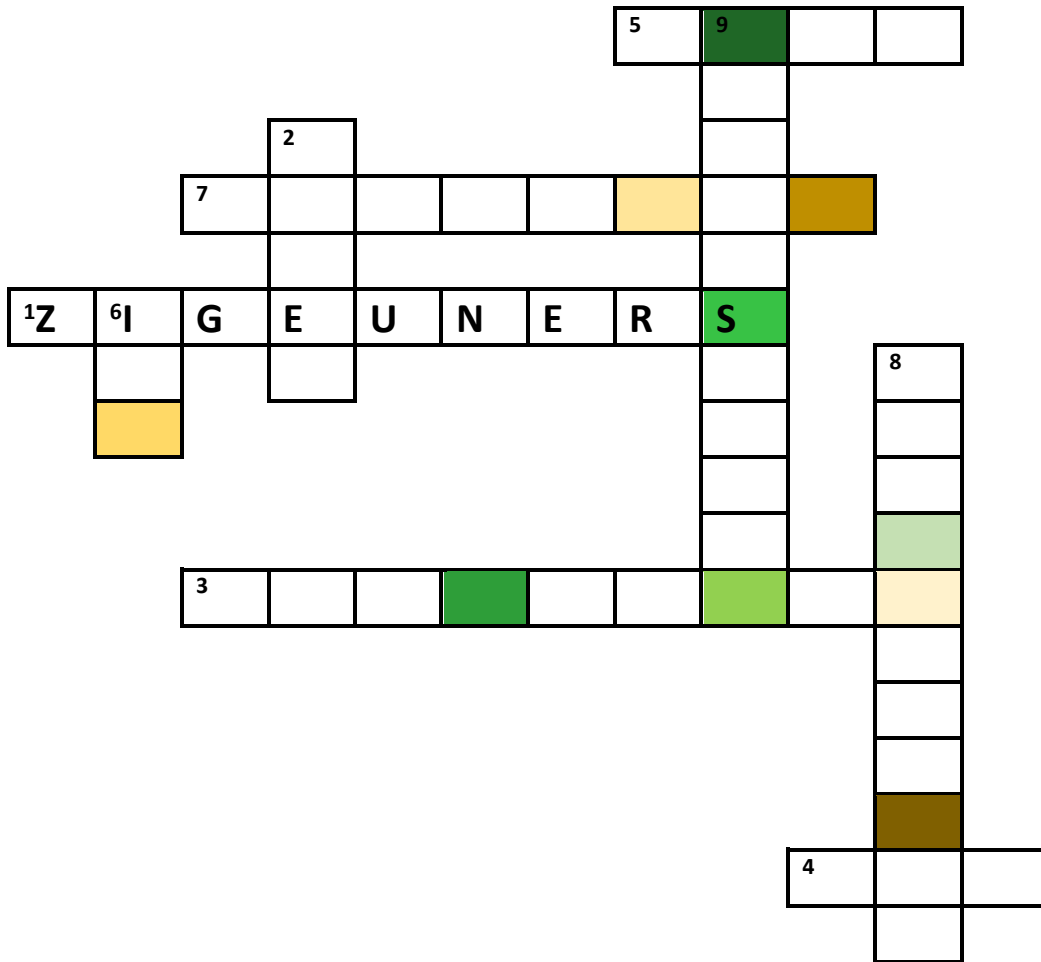

Lees de vragen goed. Soms heb je een bron nodig om de vraag te beantwoorden. Die vind je in het mapje 'bronnen'. In de bestandsnaam staat bij welke vraag ze horen. Schrijf je antwoorden in de codekraker op de volgende pagina. Het eerste antwoord is al voor jullie ingevuld!

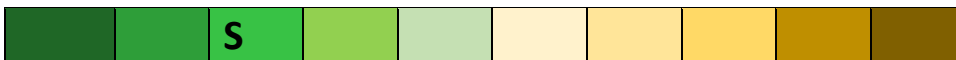

1. Nederland werd in de Tweede Wereldoorlog bezet door Duitsland. Als je het niet eens was met de plannen van de Nazi-Duitsers of als je homo was, kon je opgepakt worden. Noem nog een groep die vervolgd werd in de Tweede Wereldoorlog.
2. Bekijk de foto hierboven. Wie mochten er niet meer in het park, in de bioscoop of in het zwembad?
3. In het mapje met bronnen vind je een krantenartikel. Het is een bekendmaking. Het artikel gaat over het dragen van een
4. Kijk nogmaals naar het artikel. Vanaf welke leeftijd moeten kinderen zo'n teken dragen?
5. In welk jaar werd deze regel ingevoerd? Schrijf het laatste cijfer uit in **letters**.
6. De Duitsers lieten een lijst maken van alle Joden in Tiel. In de map 'bronnen' vind je die lijst. De jongste op de lijst werd op 13 maart 1938 geboren. Hoe heette hij? Noem alleen zijn eerste voornaam.
7. Sommige mensen verzetten zich tegen het oppakken van de 'tegenstanders' van de Nazi's. De politiekorpschef in Tiel, Johannes Stephanus De Jong, deed dat bijvoorbeeld. In het boek *Bittere tranen* (blz. 168) staat dat beschreven. Zie de map met bronnen. De Jong waarschuwde de Joden dat er een razzia ging plaatsvinden. In welke maand was die eerste actie tegen de Joden?
8. Veel Joden probeerden het land te ontvluchten. Maar vaak ging dat niet. Als je geld en niet-Joodse vrienden had, kon je ook nog iets anders doen. Anne Franks familie deed dat bijvoorbeeld. Wat was dat? Tip: kijk op bladzijde 104 van *Bittere tranen*.
9. Veel spullen van Joden werden in beslag genomen. Een voorbeeld zie je in de map met bronnen. In het huis van het echtpaar Dassberg moesten Duitse soldaten komen. Het echtpaar werd uit hun huis gezet. In welke straat woonden zij?

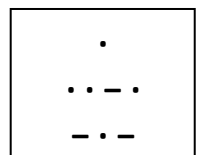

Als je alle woorden gevonden hebt, vormen de gekleurde vakjes één woord. Het woord staat nog niet in de juiste volgorde. Samen vormen de letters de naam van een concentratiekamp in Nederland. Zet de letters hieronder in de goede volgorde. Let daarbij goed op de kleuren.

Dat is de jullie eerste aanwijzing. Ga verder met opdrachtkaart 2!

PS: de morsecodes die onder in de hoek staan, hebben jullie ook nodig... Maar dat wordt duidelijk bij opdrachtkaart 3. Even wachten nog dus.

opdrachtkaart 2

Gefeliciteerd, je hebt het antwoord gevonden! Om de code nog verder te ontfutselen, ga je nadenken over de volgende vragen. Schrijf je antwoord daarna kort op. Je hebt voor deze opdrachtkaart ongeveer 10 minuten.

Westerbork was een doorgangskamp. Dat betekent dat de mensen die waren opgepakt, daar meestal kort verbleven. Daarna gingen ze door naar vernietigingskampen zoals Auschwitz. De meesten kwamen niet terug, ook niet na de oorlog.

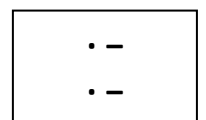
Alle Joden stonden op een lijst, gemaakt voor de Duitsers. Hoe heeft dat, volgens jullie, bijgedragen aan het sneller oppakken van Joodse mensen?

Hoe zouden jullie het vinden als jullie huis in beslag wordt genomen, omdat er soldaten in moeten wonen?

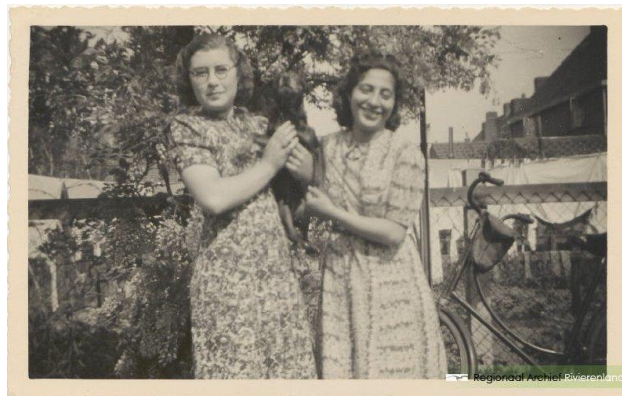
Stel je voor dat jouw beste vriend(in) ook vervolgd wordt. Zou je hem/haar dan laten onderduiken in jullie huis? Waarom wel/niet? En als een gewone kennis dat zou vragen?

Geef een voorbeeld van nu waarbij mensen worden gediscrimineerd:

Zijn alle vragen beantwoord? Ga dan verder met opdrachtkaart 3. Hierbij heb je opdrachtkaart 1 en 2 ook nodig.

Er zijn verhalen bewaard gebleven uit 1942, van mensen die uit hun huis gezet zijn en op transport moesten. Eén van de schrijvers was een meisje van 21. Je ziet een foto van haar hiernaast (het rechter meisje). Haar naam was Suus van Buuren.

Jullie hebben nog één codewoord nodig. Dat vind je door de morsecode op te lossen. De morse staat steeds onder in de hoek van de opdrachtkaarten. Door het schema hieronder kun je de code oplossen. Zet alle letters achter elkaar. Schrijf hier het antwoord op (ieder puntje één letter):

• • • • • • • • • •

A	•-	J	•-•-•	S	•••
B	-•••	K	-•-•	T	-
C	-•-••	L	••••	U	•••-
D	-••	M	-•-	V	•••-
E	•	N	-••	W	•-•-
F	••••	O	-•-•-	X	-•••-
G	-•-•	P	•-•••	Y	-•-•-•
H	••••	Q	-•-•-•	Z	-•-••
I	••	R	•••	0	-•-•-•-

Ga nu naar de website van het archief, www.regionaalarchiefrivierenland.nl. Je gaat op zoek naar de code van je archiefstuk. Voer in de zoekbalk op de website het eerste codewoord (de oplossing van opdrachtkaart 1) én de achternaam van Suus én de oplossing van de morsecode (opdrachtkaart 3) in. Als het goed is krijg je één zoekresultaat. Klik hierop. Je krijgt nu de beschrijving te zien van het document. Als je ook hierop klikt, zie je de scans van het bijzonder archiefstuk, dat nog is overgebleven uit de oorlogsjaren. Het is dus al zo'n 75 jaar oud! Bekijk het goed!

Als je onderaan het scherm met de cursor van – naar + schuift kun je het beeld vergroten.

Aan de linkerkant van het scherm zie je de scans van alle bladzijden. Klik hierop om ze te bekijken.

Heb je jouw archiefstuk goed bekeken, beschrijf dan in 3 zinnen wat je graag over dit document aan anderen wil vertellen. Gebruik hierbij de informatie van de 3 opdrachtkaarten! Veel succes.

Wil je meer weten over Suus van Buuren? Je kan haar verhaal vinden op de website mijngelderland.nl. Type haar naam in de zoekbalk en het verhaal. Wil je meer weten over Tiel in de Tweede Wereldoorlog? Onder aan de webpagina staan meer verhalen. Je kan ook opzoek gaan naar de Stolpersteine van Suus en haar familie. Je kan ze vinden op de website www.stolpersteine-tiel.nl.

